

PARNIČNI POSTUPAK

Stručni članak UDK 347.956

Odgovor na žalbu i reviziju — (ne)potrebni instituti parničnog procesnog prava?

Damir Jelušić, dipl. iur.*

*Stalna na tom svijetu samo mijena jest, mudro je govorio pjesnik Petar Preradović, iliti Panta rei, no to se, kada su u pitanju tuzemne političke elite, ne može aplicirati na normativni optimizam kojeg svaka od njih, došavši na vlast, naivno i neznačajki vidi kao rješenje svih državnih i društvenih problema. Ako nešto ne funkcionira, stvar je, po njima, krajnje jednostavna - donesimo novi zakon, izmijenimo postojeći i tako in aeternum. Autor je ovog članka, pak, pobornik posvema drugog pristupa prema kojem izvorište problema nije u propisima, nego u ljudima. Odnosno, drugim riječima, nisu loši propisi, iako i takvih ima, loša je njihova provedba i primjena, a stari su nam Latini davno objasnili - *applicatio est vita regulae*. S obzirom na to da se najavljuje još jedna izmjena Zakona o parničnom postupku, autor se *de lege ferenda* zalaže da se iz navedenog Zakona normativno eliminiraju procesnopravni instituti prava na odgovor na žalbu i prava na odgovor na reviziju.*

Ključne riječi: parnični postupak, žalba, revizija.

1. VRIJEDEĆI NORMATIVNI OKVIR

Možda je (po)najbolji dokaz koju je (i)relevantnost sam zakonodavac namijenio ovim procesnim institutima - odgovoru na žalbu i odgovoru na reviziju, činjenica da je u Zakonu o parničnom postupku¹ svaki od ovih instituta reguliran jednim člankom². Oba instituta su produkt načela kontradiktornosti parničnog postupka i načela saslušanja stranaka kao temeljnih načela građanskog parničnog procesnog prava integriranih u kogentnu zakonsku procesnu odredbu koja obvezuje parnični sud da svakoj stranci pruži mogućnost

izjašnjavanja o zahtjevima i tvrdnjama protustranke³. U kontekstu odgovora na žalbu, ZPP propisuje obvezu prvostupanjskog suda da primjerak pravodobne, potpune i dopuštene žalbe dostavi protivnoj stranci koja, u roku od osam dana računajući od dana primitka, može podnijeti odgovor na žalbu primjerak kojeg, *nota bene* u neodređenom roku, mora dostaviti žalitelju. Konačno, u ovom kontekstu, ZPP propisuje da prvostupanjski sud nepravodobno podneseni odgovor na žalbu neće odbaciti, nego ga mora dostaviti drugostupanjskom sudu koji ga je pri odlučivanju dužan uzeti u obzir ako je to još moguće⁴. U kontekstu navedenog normiranja smatramo suvišnim i nepotrebnim nabrojanje po kojem će parnični sud protustranci dostaviti potpunu, pravodobnu i dopuštenu žalbu jer je jasno da će im,

* Damir Jelušić, odvjetnik iz Rijeke.

¹ Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13 i 89/14 - Odluka Ustavnog suda, dalje: ZPP).

² ZPP, čl. 359. i 390.

³ ZPP, čl. 5/1.

⁴ Ibid., čl. 359.

u slučaju nepravodobne, nedopuštene i nepotpune žalbe, dostaviti primjerak procesne odluke kojom je procesno sankcionirao navedene karakteristike žalbe. Nije sasvim jasno zbog čega je rok za podnošenje odgovora na žalbu 8, a rok za podnošenje žalbe 15 dana, no benevolentno ćemo to pripisati zakonodavčevoj težnji za ubrzavanjem parničnog postupka kojoj je, međutim, o čemu će više riječi biti nastavno, ovaj institut neposredna i kontinuirana smetnja. Zaključno, u kontekstu odgovora na žalbu, odredba prema kojoj će prvostupanjski sud i nepravodobni odgovor na žalbu (teoretski podnesen i godinama nakon proteka zakonskog roka) unatoč tome dostaviti instancijskom žalbenom sudu, a isti ga uzeti u obzir, otvara razna procesna pitanja na koja ZPP ne pruža odgovore, a judikatura samo parcijalne. Primjerice, zbog čega je rok za žalbu prekluzivan, a rok za odgovor na žalbu instruktivan? Zbog čega, posljedično toj činjenici, instancijski parnični sud mora razmatrati i nepravodobne odgovore na žalbu, a prvostupanjski ih ne smije odbaciti? Zbog čega se, u tom kontekstu, odgovor na žalbu procesnoppravno privilegira u odnosu na žalbu bez opravdanog, objektivnog i razumnog razloga te legitimnog cilja? U kontekstu odgovora na reviziju, ZPP propisuje obvezu suca pojedinca, odnosno predsjednika vijeća prvostupanjskog suda da primjerak pravodobne, potpune i dopuštene revizije dostavi protivnoj stranci koja potom, u roku od 15 dana računajući od dana dostave revizije, može podnijeti odgovor na reviziju. Dakle, posrijedi je gotovo identično normiranje kao kod odgovora na žalbu, jednako kao što je i rok za podnošenje odgovora na reviziju dvostruko kraći od roka za podnošenje revizije. Identično se normiranje, nadalje, nastavlja i stilizacijom prema kojoj se nepravodobno podneseni odgovor na reviziju neće odbaciti, već će se dostaviti revizijskom sudu koji će ga uzeti u obzir ako je to još moguće, te prvostupanjski sud, nakon primitka odgovora na reviziju odnosno nakon proteka roka za odgovor na reviziju, reviziju i odgovor na reviziju, ako je podnesen, sa svim spisima izravno dostavlja revizijskom sudu, uz dodatnu obvezu suca pojedinca, odnosno predsjednika vijeća prvostupanjskog suda da primjerak revizije i odgovora na reviziju, osim revizijskom, dostave i drugostupanjskom sudu koji svoje izvješće o mogućim povredama postupka pred tim sudom može izravno uputiti revizijskom sudu.

2. NEDOSTAVLJANJE ODGOVORA NA ŽALBU I ODGOVORA NA REVIZIJU PROTUSTRANCI KAO APSOLUTNO BITNA PROCESNA POVREDA ZBOG ONEMOGUĆAVANJA RASPRAVLJANJA PRED SUDOM

Prema ZPP-u bitna povreda odredaba parničnog postupka uvijek postoji, odnosno posrijedi je tzv. apsolutno bitna procesna povreda ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave, nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom⁵. O tom procesnoppravnom pitanju Vrhovni sud Republike Hrvatske donio je nekoliko odluka u kojima su iznesena sljedeća pravna shvaćanja: 1. *...Žalba je dvostrani pravni lijek, pa je dužnost suda da žalbu dostavi protivnoj stranci koja ima pravo podnijeti odgovor na žalbu. Utvrđivanjem prava na odgovor na žalbu ustanovljeno je pravo protivne stranke da se izjasni o navodima žalbe, ustanovljeno je dakle pravo na raspravljanje i u toj fazi postupka. Stoga će prvostupanjski sud počiniti apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 7. ZPP-a kad propusti dostaviti protivnoj stranci žalbu na odgovor jer je na taj način onemogućuje da raspravlja o navodima žalbe koje joj pravo postupovne odredbe priznaju. Što se tiče dužnosti dostavljanja odgovora na žalbu žalitelju, točno je da je odredbom st. 2. čl. 359. ZPP-a propisano da će sud odgovor dostaviti žalitelju. Međutim, taj isti Zakon ne predviđa mogućnost žalitelja da se novim podneskom osvrne na odgovor na žalbu, dakle nesumnjivo da u toj daljnjoj fazi žalbenog postupka nije predviđena mogućnost raspravljanja. Stoga se može zaključiti da propust suda da dostavi žalitelju odgovor na žalbu protivne stranke predstavlja povredu odredbe čl. 359. st. 2. ZPP-a i svakako ne apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 7. ZPP-a koja bi uvjetovala ukidanje nižestupanjskih presuda. Takva povreda može predstavljati samo relativno bitnu povredu, dakle ako bi takav propust suda bio od značaja za donošenje pravilne i zakonite odluke, kojeg značenja, međutim, navedeni propust prvostupanjskog suda u konkretnom slučaju nema⁶...*

2. *...Protiv pravomoćnog rješenja suda drugog stupnja izjavila je reviziju protustranka zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijal-*

⁵ Ibid., čl. 354/2. t. 6.

⁶ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 1409/1990-2.

u povredu odredaba parničnog postupka alazi u propustu suda prvog stupnja da joj dostavi žalba predlagateljice... Revizija je ovojana. S osnovom protustranka prigovara postupak opterećen bitnom povredom parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 7. Zakonom o postupku - ZPP (Narodne novine, br. 53/91 i 91/92), na koju revident opisno ukazuje. Činjenica da je drugostupanjski sud u obrazloženju svoje presude naveo da na žalbu nije odgovoreno, iako je tužitelj podnio odgovor na žalbu o kojoj je isti sud odlučivao, nedvojbeno upućuje na zaključak da drugostupanjski sud nije ocijenio i uzeo u obzir podneseni odgovor na žalbu, pa je time počinio rečenu bitnu povredu koja postoji ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom. Sud čini navedenu bitnu povredu kada propusti dostaviti stranci žalbu protivne stranke na odgovor, jer time vrijeđa načelo obostranog saslušanja stranaka iz čl. 5. st. 1. ZPP-a, a isto značenje ima činjenica kada sud propusti ocijeniti i uzeti u obzir podneseni odgovor na žalbu, a što je ovdje slučaj⁹...

OSTVARENJE SUDA DA OCIJENI RAZLOG NA ŽALBU I ODGOVOR REVIZIJU

U Vrhovnog suda Republike Hrvatske je, u ovom procesu, shvaćanje da se prilikom raspravljanja pred sudom povređuje i načelo o kojima, kad su odgovor na žalbu i odgovor podneseni, mjerodavni sud iste nije (pro)cjenjivao o čemu svjedoče sljedeće činjenice. Tuženik se izrijekom poziva u revizijskim na-
čelnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a, koju da je počinio drugostupanjski sud nije ocijenio u svojoj odluci navodeći odgovor koji je tuženik pravodobno podnio, već je u obrazloženju svoje odluke naveo da odgovor na žalbu nije podnesen. Činjenica da je drugostupanjski sud u obrazloženju svoje presude naveo da na žalbu nije odgovoreno je tuženik podnio odgovor na žalbu (dana 15. listopada 2007. - list 165 spisa), a drugostupanjski sud u svojoj presudi nije ocijenio i uzeo u obzir podneseni odgovor na žalbu, pa je time počinio rečenu bitnu povredu koja postoji ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom. Sud čini navedenu bitnu povredu kada propusti dostaviti stranci žalbu protivne stranke na odgovor, jer time vrijeđa načelo obostranog saslušanja stranaka iz čl. 5. st. 1. ZPP-a, a isto značenje ima činjenica kada sud propusti ocijeniti i uzeti u obzir podneseni odgovor na žalbu, a što je ovdje slučaj⁹...

2. ...Revizija je osnovana. Revident u navodima revizije osnovano tvrdi da je sud drugog stupnja počinio bitnu povredu iz čl. 354. st. 2. toč. 7. ZPP, tj. da zbog nezakonitog postupanja revidentu nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom. Ovo stoga što je tužitelj na žalbe 1., 2., 3., 4., 5., 6., 9., 10. i 11. tuženih odgovorio podneskom od 23. ožujka 1995. godine, koji je podnesak (kako tužitelj tvrdi) predao pošti preporučeno pod brojem preporuke ... Pismo s brojem preporuke ... zaprimljeno je kod Trgovačkog suda u Rijeci 27. ožujka 1995. godine. Budući da tužitelj tvrdi da je podnesak od 23. ožujka 1995. godine, koji po svom sadržaju predstavlja odgovor na žalbu dostavio poštom preporučeno navodeći prijemni broj (broj preporučene pošiljke), koja je preporučena pošiljka zaprimljena kod suda prvog stupnja, to proizlazi da je sud drugog stupnja odlučujući o osnovanosti žalbe bez uzimanja u obzir sadržaja odgovora tužitelja na izjavljene žalbe onemogućio tužitelja u raspravljanju pred sudom drugog stupnja. Pritom valja navesti da propust suda prvog stupnja da pismo (odgovor na žalbu) dostavljeno preporučenim pismenom uloži u predmet nije od pravnog utjecaja kod ocjene je li ostvarena bitna povreda iz čl. 354. st. 2. toč. 7. ZPP-a. Zbog ostvarenja revizijskog razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka pred sudom drugog stupnja revizija tužitelja je primjenom čl. 394. st. 1. ZPP-a prihvaćena i pobijana presuda suda drugog stupnja ukinuta, te je predmet vraćen tom sudu na ponovno odlučivanje o žalbi⁹...

3. ...Ostvaren je revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka jer postoji bitna povreda iz čl. 354. st. 2. toč. 7. Zakona o parničnom postupku - ZPP (Narodne novine, br. 53/91 i 91/92), na koju revident opisno ukazuje. Činjenica da je drugostupanjski sud u obrazloženju svoje presude naveo da na žalbu nije odgovoreno, iako je tužitelj podnio odgovor na žalbu o kojoj je isti sud odlučivao, nedvojbeno upućuje na zaključak da drugostupanjski sud nije ocijenio i uzeo u obzir podneseni odgovor na žalbu, pa je time počinio rečenu bitnu povredu koja postoji ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom. Sud čini navedenu bitnu povredu kada propusti dostaviti stranci žalbu protivne stranke na odgovor, jer time vrijeđa načelo obostranog saslušanja stranaka iz čl. 5. st. 1. ZPP-a, a isto značenje ima činjenica kada sud propusti ocijeniti i uzeti u obzir podneseni odgovor na žalbu, a što je ovdje slučaj¹⁰...

⁹ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 356/1994-2.
¹⁰ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 894/08-2.

⁹ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev-224/1998-2.
¹⁰ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 2289/95.

4. ODGOVOR NA ŽALBU I REVIZIJU – NEPOTREBNI PROCESNI INSTITUTI

Ima nekoliko razloga zbog kojih smatramo da su navedena dva instituta nepotrebna i da njihovom normativnom eliminacijom nitko ništa ne bi izgubio, ali bi postupak (za)sigurno dobio na brzini. Smatramo da njihovom normativnom eliminacijom, ni na najminimalniji način, stranke ne bi bile zakinite za mogućnost raspravljanja pred sudom o bilo kojem spornom činjeničnom ili pravnom pitanju, budući da stranka koja se aktivno procesno postavi, od litispendencije pa nadalje, ima nebrojeno mnogo puta mogućnost da se u usmenim i pisanim procesnim radnjama pravno referira na činjeničnu i pravnu argumentaciju protustranke. Stoga takva stranka, u odgovoru na žalbu i reviziju, ako je potpuno uspjela u sporu, može samo opetovati svoju pravnu argumentaciju koju je iznosila tijekom postupka, a djelomično će to učiniti ako je djelomično uspjela u sporu u odnosu na dio dispozitiva i obrazloženja zbog kojih presudu napada žalbom. *Argumentum a contrario*, stranka koja se pasivno procesno postavi, ako parnica u tom slučaju i dođe u te procesne faze, pasivno će se postaviti i prema (ne)posezanju za ovim procesnim institutima. Smatramo, dakle, da eliminacijom ovih dvaju procesnih instituta ni na koji način ne bi bila dezavuirana i ruinirana načela kontradiktornosti i saslušanja stranaka, odnosno stranke ne bi bile na bilo koji način onemogućene da raspravljaju o bilo kojem spornom procesnopravnom ili materijalnopravnom pitanju ili o bilo kojoj spornoj činjenici. Osim toga, smatramo da naš procesnopravni stav dodatno osnažuje činjenica da se u žalbi i reviziji ne mogu iznositi nove činjenice i dokazi, kao ni prigovori osim onih iznimno zakonskih propisanih¹¹, pa ni iz tog razloga, referiranja na iste u odgovoru na žalbu i/ili odgovoru na reviziju, ne postoji potreba za ovim dvama institutima. Isto tako, njihovom bi se eventualnom normativnom eliminacijom postupak skratio ne samo zbog nestanka rokova za njihovo podnošenje nego i manjeg administriranja i birokratiziranja po sudskim kancelijama, što bi znatno skratilo vrijeme pojedinih procesnih faza po sudskim parničnim instancama. Naposljetku, najvažniji je razlog da se navedeni instituti relativno rijetko koriste u praksi, odnosno u njoj nisu zaživjeli, te su krajnje procesno irelevantni, pa doista ne vidimo objektivne,

opravdane i razumne razloge za njihovu daljnju mativnu egzistentnost. Za nekorisćenje istih po zakonskim ovlaštenicima, pak, postoji nekoliko razloga one već navedene. Naime, parnični su sudovi u sudskoj, drugostupanjski i revizijski, implicitno i tacitno krajnje znakovito, pravno shvaćanje o (ne)potrebnosti ovih instituta zauzeli kroz (ne)odmjeravanje odvjetničke nagrade za sačinjavanje tih dviju pisanih procesnih radnji. Tijekom 16 godina bavljenja odvjetničkom djelatnošću iščitali smo na tisuće presuda i rješenja, a potrebe ovog rada i dodatno opsežno pretraživali relevantnu judikaturu, ali nismo pronašli odluku kojom sudovi odmjeravaju odvjetničku nagradu za sačinjavanje odgovora na žalbu i/ili odgovora na reviziju. Ne tvrdimo da takve odluke ne postoje, ali ako postoje, veoma ih je malo, pa su iznimka koja potvrđuju pravilo da drugostupanjski sudovi i revizijski sudovi na redni zahtjev, odnosno traženje naknade troškova postupka za navedene dvije odvjetničke radnje uvijek, u najmanju ruku u pravilu, odbijaju uz uvijek identično obrazloženje prema kojem te radnje nisu bile potrebne za vođenje parnice uz smislu odredbe čl. 155. ZPP-a primjerice: *...Trošak odgovora na žalbu tužiteljima nije dosuđen jer taj trošak po ocjeni ovoga suda nije bio potreban za vođenje ovog postupka*¹²... *...Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova odgovora na reviziju kao neosnovan jer se radi o trošku koji nije nužan za ovu parnicu (čl. 155. ZPP-a)*¹³... Naravno, takav stav, posljedično, demotivira i demotivira i odvjetnike, kao i druge osobe kojima Zakon priznaje pravo na nagradu, da poduzimaju te pravne radnje jer nitko ne želi raditi nešto za što sigurno neće biti plaćen, a uz to i zna da će sudovi njegovu radnju, ma što u njoj napisao, okarakterizirati nepotrebnom za vođenje postupka. Ako, pak, odvjetnik samoinicijativno ili u sporazumu sa strankom, osobito u sporovima s visokom vrijednošću predmeta sporu sačini odgovor na žalbu i reviziju, pa ga stranka proćeta i (priu)pita zbog čega joj je toliko novca naplatio za sačinjavanje radnje u kojoj ponavlja već iznijetu pravnu argumentaciju, a kojem iznosu treba pripisati iznos sudske pristojbe i pripadajućeg poreza na dodatnu vrijednost, odvjetnik biva doveden u krajnje neugodnu situaciju da se opravdava iako nije ništa pogrešno i nepropisno učinio jer pravo na odvjetničku nagradu za sačinjavanje tih dvaju pisanih procesnih radnji, ča-

¹¹ ZPP, čl. 352. u vezi s čl. 387.

¹² Županijski sud u Koprivnici, Gž-768/00-2.

¹³ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revr 1213/12-2.

z posebne punomoći¹⁴, ima na temelju Tarife o na-
di za rad i naknadi troškova odvjetnika¹⁵.

ZAKLJUČAK

U našim smo se radovima beziznimno zalagali za
lege ferenda normativnu eliminaciju zakonskih in-
sta koji nisu zaživjeli u praksi, primjerice, kada je
č o institutu odgovora na spornu informaciju re-

¹⁴ P, čl. 95.

¹⁵ irifa o nagradi za rad i naknadi troškova odvjetnika HOK-a (Narod-
e novine, br. 142/12, 103/13, 118/14 i 107/15), Tbr. 7. t. 1., 3. i 6. u
azi s Tbr. 10. t. 4.

guliranu Zakonom o medijima¹⁶, a koje kolokvijalno
volimo nazvati *normativnim mrtvacima*. U ovom smo
se radu i zbog tog razloga, ali i nekoliko inih koje smo
apostrofirali i obrazložili, a koje smatramo itekako re-
levantnima, založili da se pri najavljenom noveliranju
ZPP-a barem (po)razmisli o smislu i svrhi daljnje egzi-
stencijalnosti procesnih instituta odgovora na žalbu i od-
govora na reviziju jer za njihov opstanak u sadašnjoj
formi ne vidimo niti jedan objektivan, opravdan i razu-
man razlog, dok smo za njihovu eliminaciju naveli ne-
koliko, prema našem mišljenju, opravdanih, suvislih i
svrhovitih razloga.

¹⁶ Zakon o medijima (Narodne novine, br. 59/04, 84/11 i 81/13).

Summary

ANSWER TO APPEAL AND REVISION - (UN)NECESSARY INSTITUTES OF CIVIL PROCEDURAL LAW?

The only thing that is constant is change, said wisely the Croatian poet Petar Preradović, or in other words *Panta*
i. But the same cannot apply to the normative optimism which each newly instated local political elite sees as the
solution to all national and social problems. If something is not functioning, they simply enact a new law; amend the
existing one and *so in aeternum*. The author of this paper takes an entirely different approach according to which the
source of the problem lies not in the regulations but in the people. In other words, it is not the regulations that are
d, although there are some which are, it is their implementation and application, or as the old Latin people said
applicatio est vita regulae. Seeing as yet another amendment to the Civil Procedure Act is announced, the author
advocates *de lege ferenda* to normatively eliminate the procedural law institutes of the right to an answer to an appeal
and the right to an answer to a revision.

Keywords: civil procedure, appeal, revision.

Pravni portal Inženjerskog biroa
www.ingbiro.com